

KANSALLINEN HERÄÄMINEN

Ruotsin itämaasta Suomeksi (HI5)

© Toni Uusimäki 2022

MOTTO

”Ruotsalaisia emme ole. Venäläisiksi emme tahdo tulla. Olkaamme siis suomalaisia!”

- Adolf Iwar Arwidsson

I. 1700-luvun fennofiilit

- **Fennofiilisyyys:** suomalaisuutta ihannoiva kulttuurivirtaus
- Johan Gezelius nuorempi
 - kansanopetuksen kehittäminen
- Daniel Juslenius
 - Turun piispa, teos *Vanha ja uusi Turku*
 - innoitti Suomen historian ja kansanrunouden tutkimusta
- Henrik Gabriel Porthan
 - kaunopuheisuuden professori
 - kansanrunouden ja kulttuuriperinteen tutkija
 - Suomen historiankirjoituksen isä

II. Turun romantiikka

1810-luvulla

- Merkitys: Suomenkielinen rahvas ruotsalaisen sivistyneistön tietoisuuteen
- Tausta:
 - a) Eurooppalainen kansallisuusliike
 - b) Romantiikka → huomiota kansanrunoihin, kieliin ja historiaan
 - c) Kansallisten tieteiden harrastus
- Adolf Iwar Arwidsson:
 - vaati suomea opetus- ja virkakieleksi sekä sivistyneistön puhekieleksi
 - toimitti Åbo Morgonbladia: lukijoiden pohdittava yhteiskunnallisia kysymyksiä, arvosteli virkamiehiä → karkoitettiin yliopistosta, siirtyi Ruotsiin

III. Helsingin romantiikka

- Lauantaiseura: Runeberg, Lönnrot ja Snellman jäsenenä
 - hahmotteli Suomelle kansallista kulttuuriohjelmää
- Suomen Kirjallisuuden Seura v. 1831
 - levitti tietoa isänmaasta, edisti kansan kielen käyttöä ja loi kirjallisuutta
 - avusti Lönnrotin runonkeräysmatkoja
 - julkaisi matkoilla syntyneen Kalevalan v. 1835
- Suomen kielen lehtorin virka yliopistoon v. 1830

IV. Kansalliset herättäjät

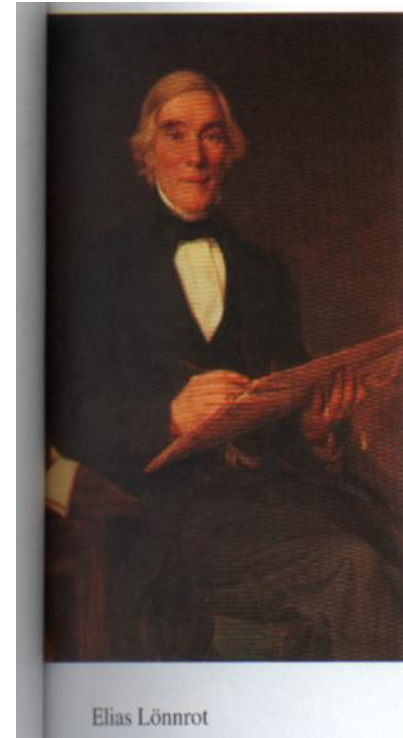
- JOHAN LUDVIG **RUNEBERG**
(1804-1877)
 - kansallisrunoilija
 - *Maamme-runno, Hirvenhiihtäjät, Jouluilta*
 - sai runoillaan ruotsinkielisen sivistyneistön kiinnostumaan suomalaisesta talonpojasta
 - *Vänrikki Stoolin tarinat* – ihanteellinen kuva Suomen sodasta
 - sai lukuisia seuraajia sekä kirjallisuudessa että maalaustaiteessa

Johan Ludvig Runeberg

IV. Kansalliset herättäjät

- ELIAS LÖNNROT
(1802-1884)
 - lääkäri,
runojenkerääjä
 - Vanha Kalevala 1835,
Uusi Kalevala 1849;
perusta
suomenkieliselle
kirjallisuudelle
 - Kanteletar – lyyrisiä
runoja

IV. Kansalliset herättäjät

- JOHAN WILHELM SNELLMAN (1806-81)
 - valtiomies, professori, senaattori
 - toi kansallisuusliikkeeseen poliittisia ja yhteiskunnallisia aineksia
 - riitautui filosofian opettajana yliopiston johdon kanssa → matka Ruotsiin ja Saksaan 1839-42
 - Perehtyi Hegelin filosofiaan ja valistusajattelijoihin. Oma pääteos *Läran om staten, Valtio-oppi*
 - Loi perustan Suomen poliittiselle lehdistölle toimiessaan Kuopion yläalkeiskoulun rehtorina
 - ruotsinkielinen Saima-lehti (1844-46)
 - suomenkielinen Maamiehen Ystävä

JOHAN WILHELM SNELLMAN (jatkoa)

- vaati suomea virka- ja sivistyskieleksi → kieliasetus 1863
- kansan sivistäminen, sivistyneistön kansallistaminen
- kansan elintason nostaminen
- Suomen markan isä

